

VAELLUSMATKA SAASTAL-LAAKSOON SVEITSIIN 5.–13.9.2009

Johdanto

Sveitsin Ystävät Suomessa ry:n kahdeksas Alppivaellus toteutettiin 5. - 3.9.2009 Sveitsissä, Wallisin kantonissa Saastal-laaksossa. Majoituspaikkana oli myös kahdeksannen kerran hyväksi koettu hotelli Touring Saas Grundin kylässä (1 559 m meren pinnasta). Helsingistä Zürichiin ja takaisin lennettiin Finnairin vuorolennolla sekä Zürichistä Saas-Grundiin ja takaisin ajettiin tilausbussilla.

Vaellusryhmän vahvuus oli 19 henkeä, tähän saakka suurin ryhmä. Matkanjohtajina toimivat Seppo ja Tarja Haario. Täysiä vaelluspäiviä oli viisi. Päivisin tehtiin noin kahdeksan tunnin patikointiretkiä. Muutamana yönä oli pakkasta ja aamut olivat viileitä. Päivällä lämpötila nousi jopa 20 asteeseen. Vaatteita vaihdettiin usein. Sää oli kesäisen aurinkoinen joka päivä. Lähtö oli heti aamupalan jälkeen, iltapäivän alussa syötiin eväät kauniilla näköalapaikalla ja sen jälkeen käytiin usein vuoristoravintolassa kahvilla. Hotelliin tultiin illansuussa. Päivän vaelluksen jälkeen ohjelmassa oli sauna, höyrysauna, jalkoja virkistäneet kylmäkylvyt ja poreallas sekä uima-allas. Viiden ruokalajin erittäin maistuva illallinen alkoi klo 18.30.

Wallisin ensimmäiset asukkaat olivat kelttejä. Roomalaiset valtasivat Wallisin vuonna 15 ekr ja Rooman valta loppui vuonna 413 jkr. Vuonna 939 tulivat saraseenit (sotaiset islaminuskoiset) etelästä. Monet paikkakuntien ja vuorten nimet ovat saaneet alkunsa tältä ajalta, esimerkiksi: Allalin, Almagel, Mischabel. Ennen vuotta 1000 tulivat germaaniset heimot Grimselfassin kautta Wallisiin.

1200- ja 1300-luvulla muuttivat monet Wallisin asukkaat heikkojen elinmahdollisuuksien ja vapaudenkaipuun (rajuilmat, tulvat, sairaudet, sodat) takia nykyisen Italian alueelle Macugnagaan ja Antronapianaan. Näillä alueilla ovat wallisilaiset säilyttäneet saksan kielensä, tapansa ja omat luonteenpiirteensä.

Ensimmäiset turistit tulivat Saastal-laaksoon 1800-luvun alussa. 1800-luvun puolen välin jälkeen rakennettiin hotelleja Saas-Feehen, Saas-Grundiin ja Mattmarkkiin. Hiihtämistä ryhdyttiin harrastamaan 1900-luvun alussa. Englannista tuli paljon turisteja.

Saastal-laakson pohjoisosassa on aivan vierekkäin neljä kuntaa pituussuunnassa noin 10 kilometrin alueella. Ne ovat pohjoisesta etelään: Saas-Balen, Saas-Grund, Saas-Fee ja Saas-Almagell. Jokaisen kunnan asukasluku on yli 1 000 ja jokaisella

kunnalla on oma kunnanvaltuusto, koululaitos, palo- ja pelastustoiminta ym. Kuntien yhdistäminen vaikuttaa perinteiden takia erittäin vaikealta, vaikka se tuntuisikin suomalaisesta näkökulmasta johdonmukaiselta.

Sveitsissä on 2 636 itsenäistä kuntaa (Suomessa 348). Pienin kunta on 17 asukkaan Corippon kunta Tessinin kantonissa. Sveitsin kuntien suurta lukumäärää selvittää se, että monet kunnan toimista ovat luottamustoimia.

Saas-Grund sijaitsee 1 559 metrin korkeudella merenpinnasta. Italian rajalle (Monte Moro Pass) on matkaa linnuntietä 8,25 kilometriä.

Lauantai 5.9.2009

Memomatka: Zürich – Zug – Luzern - Brünigpass (1 008 m) - Grimselpass (2 265 m) - Geschinen - Visp - Saas-Grund (1 559 m)

Kokoonnuimme lauantaina 8. syyskuuta Helsinki-Vantaan lentoasemalla klo 06.00 aamulla. Pääosa ryhmästä oli tavannut toisensa jo informaatiotilaisuudessa Sepon ja Tarjan kotona 2.6. Kone lähti aikataulun mukaan klo 07.55. Lento sujui hyvin ja Finnairin kone oli Zürichin lentokentällä klo 09.40.

Zürichissä oli aurinkoinen sää, +12° C. Pikkubussi oli peräkärryn kanssa odottamassa asianmukaisesti.

Lähdimme ajamaan klo 10.15 aluksi moottoritietä Bernin suuntaan, koska emme halunneet ajaa Zürichin ruuhkissa. Ajoimme Zugin kautta Luzernin ohi ja sieltä edelleen etelään Alppien suuntaan. Pysähdyimme klo 11.50 kahvitauolle Giiswilissä lähellä Sarner See järveä näköalapaikalla sijaitsevaan ravintolaan Restaurant Panorama-Terrasse. Sää oli kaunis ja aurinkoinen. Jatkoimme matkaa klo 12.20. Ylitimme Brünigpass vuoristosan (1 008 m) ja jatkoimme Meiringenin kautta etelään.

Nousimme Alppien päälle yhä kiemuraisemmaksi muuttuvaa tietä pitkin. Pidimme lounastauon Grimselpassin päällä (2 165 m) ravintola Alpenrösslissä klo 13.45 - 14.45. Tapasimme ensimmäiset murmelit (Murmeltiere). Sää oli edelleen aurinkoinen mutta kylmä.

Jatkoimme matkaa etelään ja laskeuduimme Rhone-laaksoon kiemuraista, kaunista vuoristotietä pitkin. Liikkeellä oli paljon moottoripyöräilijöitä. Kävimme laaksoon saavuttuamme ostamassa seuraavien päivien eväät Geschinen kylän Coop-kaupassa. Jatkoimme matkaa klo 15.45.

Ajoimme Vispin ja Staldenin kautta Saastal-laaksoon. Aloimme taas nousta, tie muuttui kapeaksi, rinteet tien vasemmalla sivul-

la olivat jyrkkiä. Nousimme ylöspäin noin 900 metriä ja olimme perillä hotellimme pihalla Saas–Grundissa klo 17.20. Matka kesti taukoineen noin 7 tuntia.

Nautimme tervetuliaismaljan hotellin baarissa klo 18.45. Tarja jakoi kaikille punaiset Sveitsin lippalakit. Siirryimme nauttimaan klo 19.00 hotellin viiden ruokalajin illallista, mistä lämmin ruoka tarjoiltiin pöytiin. Ruoka oli yhtä hyvää ja sitä oli riittävästi kuten edellisillä kerroillakin!

Olimme väsyneitä matkasta ja uni maistui kaikille pian illallisen jälkeen.

Sunnuntai 6.9.2009

1. Kappelitie (1 559 m) - Saas–Fee (1 803 m) - Eispavillon Mittel Allalin (3 456 m) - Saas–Fee (1 803 m) - Saas–Grund (1 559 m)
2. Saas–Fee (1 803 m) - Spielboden (2 448 m) - Saas–Fee (1803 m) - Saas–Grund (1 559 m)

Aamu oli aurinkoinen, pilvetön ja kirkas, aamulämpötila +2⁰ C. Aamiainen alkoi jokainen vaellusaamu klo 07.30. Runsaan aamiaisen jälkeen lähdimme klo 09.15 patikoimaan kaunista kappelitietä (Kapellenweg) ylös Saas–Feehen (1 803 m). Sää oli upea, kaikki huiput näkyivät selvästi. Saas–Feehen on nousua noin 250 metriä. Matka kestää taukoineen rauhallisesti kävellen runsaan tunnin.

Matkan varrella on 15 pienen pientä kappelia, joissa on raamatunaiheisia, Jeesuksen ylösnousemusta kuvaavia veistoksia. Kappelit ovat niin pieniä, ettei niihin mahdu ihminen sisälle. Juuri ennen Saas–Feen kylää on isompi kappeli, jossa pidetään myös jumalanpalveluksia. Kappeli on rakennettu vuonna 1687 ja laajennettu vuonna 1747.

Olimme isolla kappelilla klo 10.15 ja pidimme tauon. Lähdimme liikkeelle klo 10.25 ja olimme Saas–Feessä klo 10.40.

Ison kappelin ja Saas–Feen välissä on polun varrella saksalais-sveitsiläisen kirjailijan Carl Zuckmayerin (1898 - 1977) muistolaatta. Zuckmayer asui vuodesta 1958 lähtien Saas–Feessä ja oli Saas–Feen kunniakansalainen.

Saas–Fee on tunnettu autoton turistipaikka ja talvella laskettelukeskus. Julkisina kulkuneuvoina toimivat pienet ja kapeat sähköautot.

Kävelimme Saas–Feen läpi ja sen jälkeen Mittel Allalinin hissi-asemalle. Täällä vaihdoimme lämpimät vaatteet päälle, koska ylhäällä on tuulista ja kylmää.

Lähdimme nousemaan klo 11.45 isolla riippuhissillä kohti Mittel Allalinia (3 500 m). Vaihdoimme riippuhissiä Moreniassa (2 572 m) ja Felskinnissä (2 989 m) siirryimme vuoren sisällä kulkevaan hammasratasjunaan. Tämä on maailman korkeimmalla sijaitseva maanalainen rautatie.

Mittel Allalinin päällä

Olimme ylhäällä (3 456 m) klo 12.20. Nousimme kaikkiaan noin 1 940 metriä. Sää oli loistava; lämpötila +1⁰ C, pilvetöntä ja aurinko paistoi. Näkyvyys oli kaikkialle erinomainen. Saas–Fee alhaalla ja kaikki huiput ylhäällä näkyivät erittäin selvästi. Pilvet eivät siis estäneet näkyvyyttä.

Mittel Allalinin päällä sijaitsee pyörivä ravintola, minkä ylin kerros on pyörivä (Drehrestaurant Allalin). Ravintolan läheisyydessä on laskettelurinteet ja laskettelu on mahdollista myös kesällä (3 hissiä). Siellä ovat harjoitelleet myös Kalle Palander ja Tanja Poutiainen kesäisin.

Tutustuimme ravintolan alla olevaan maailman suurimpaan jääpalatsiin (Eispavillon). Se on maailman suurin ikuisen jään sisään kaivettu 5 000 m³ jääluolasto. Siellä esitellään vuoristokiipeilyn historiaa ja kerrotaan myös jäätiköiden vaaroista. Lämpötila luolassa on pari astetta. Vaikuttava elämys.

Jääluolassa rappusia ylöspäin astuessamme havaitsimme selvästi, kuinka rasittavaa on liikkua ohuessa ilmassa. Tämä tuntuu selvästi yli 3 000 metrin korkeudessa, mutta ei vielä 2 000 metrissä, missä normaalisti vaelsimme.

Nautimme virvokkeita ravintolan terassilla auringonpaisteessa.

Takaisin Saastal-laaksoon

Lähdimme alaspäin klo 14.30 ja olimme alhaalla Saas–Feen kylässä vaatteiden vähennyksen jälkeen noin klo 15.15. Kävelimme hissiaseman läheiseen metsikköön ja pidimme siellä lounastauon omia eväitä syöden klo 15.45 - 16.00. Lämpötila oli +16⁰ C

Kävelimme kappelitietä alas hotelliin (pääosa hotellissa klo 17.00) ja pääsimme nauttimaan saunasta, höyrusaunasta, po-realtaasta, kylmävesialtaista ja uima-altaasta. Klo 18.30 alkoi runsas illallinen.

Maanantai 7.9.2009

Mattmarkin tekojärvi (2 197 - 2 311 m) - Saas–Grund (1 559 m)

Aamu oli aurinkoinen ja taivas selkeä. Aamulämpötila +4⁰ C. Nautimme pirteinä hotellin runsaan aamupalan klo 7.30.

Lähdimme klo 08.47 postiautolla Saastal-laakson eteläpäähän kohti Mattmarkin tekojärveä (Stausee Mattmark) ja olimme noin puolen tunnin kuluttua 600 metriä korkeammalla tekojärven pohjoispäässä ravintola Mattmarkin vieressä. Sää oli edelleen täysin aurinkoinen.

Mattmarkin tekojärvi on Euroopan suurin ja se sijaitsee 2 197 metriä merenpinnan yläpuolella. Järvi on leveimmillään noin 800 metriä ja pituutta sillä on noin 3,4 kilometriä.

Tämän vaelluksen tarkoituksena oli tehdä pitkäkö totuttautumiskävely ja välttää suuria nousuja ja laskuja. Samalla pysyimme toteamaan miten kunto ja jalat kestävät sekä mahdollisen korkean paikan kammon.

Mattmarkin ympäri

Olimme puurajan yläpuolella ja maisema oli karun kaunista. Lähdimme patikoimaan klo 09.30 tekojärven länsipuolta kohti järven eteläosaa. Olimme järven eteläpäässä klo 10.40 ja kuvasimme siellä laiturilla olevia sonneja.

Lähdimme jatkamaan matkaa tekojärven itäpuolta pohjoiseen. Hetken kuluttua siirryimme kapealle polulle ja lähdimme nousemaan Ofental-laaksoon klo 11.05. Kapusimme polkua pitkin ylös noin 100 metriä Ofentalbach vuoristopuron viereen.

Aloitimme lounastauon 2 311 metrin korkeudella klo 11.40. Edessämme avautuivat mahtavat alppimaisemat. Etelässä oli 3,5 kilometrin päässä Monte Moro Pass (2 868 m) ja sen takana Italia. Sieltä tulivat jo muinaiset roomalaiset Sveitsiin kapeata vuoristopolkua pitkin. Samoin selkämme takana idässä oli noin 4 kilometrin päässä Antronapass (2 838 m) ja Italian raja. Tämän solan kautta tulivat myös muinaiset roomalaiset Sveitsin alueelle viereiseen Furggtal-laaksoon.

Jatkoimme matkaa kohti tekojärven pohjoispäätä klo 12.20. Laskeuduimme jyrkähköä polkua tekojärven ympäri kiertävälle leveälle polulle. Olimme alhaalla järven rannalla klo 13.15. Kävelimme tekojärven padon päällä järven toiselle puolelle samaan paikkaan, mihin tulimme aamulla postiautolla. Olimme siellä olevassa uudessa ravintolassa klo 14.00. Olimme patikoineet noin kahdeksan kilometriä.

Kävellen takaisin Saas–Grundiin

Osa ryhmästämme (5 henkilöä) lähtivät bussilla takaisin Saas Grundiin. Muut lähtivät vaeltamaan klo 14.45 Saastal-laaksoa alaspäin pohjoiseen. Seurasimme laakson itäpuolella olevaa polkua alas ja tulimme havumetsään. Havaitimme, miten maisema muuttui karusta vuoristosta ensin havupuumaisemaksi ja tämän jälkeen lehtipuumaisemaksi. Laakson länsipuolella tuli ylhäältä mahtavia vuoristopuroja.

Laskeuduimme klo 16.45 laakson pohjalle autotielle Zer Meigerussa (1 738 m). Täältä osa käveli Saastal-laakson pohjaa pitkin Saas–Grundiin ja osa nousi linja-autoon. Olimme hotellissa noin klo 17.30. Päivän vaelluksen kokonaispituus oli noin 17 kilometriä.

Tämän jälkeen sauna, uima- ja porealtaat sekä jalkojen kylmävesialtaat rentouttivat ihanasti.

Illallisen jälkeen kukaan ei kaivannut erityistä iltaohjelmaa. Näin kävi myös muina iltoina. Päivän kävely ja puhdas vuoristoilma olivat tehneet tehtävänsä.

Tiistai 8.9.2009

Kappelitie (1 559 m) - Saas–Fee (1 803 m) – Hannig (2 350 m) - Hannigalp (2 151 m) - Saas–Fee (1 803 m) - Saas–Grund (1 559 m)

Aamu oli aurinkoinen ja pilvetön. Aamulämpötila oli +5⁰ C. Aloitimme aamiaisen jälkeen klo 08.35 nousun kiemuraista kappelitietä kohti Saas–Feetä. Tulimme isolle kappelille klo 09.30. Siellä oli ja sinne tuli paljon väkeä. Kappelissa oli alkamassa jumalanpalvelus Marian syntymäpäivän kunniaksi. Seurasimme kuorolaulua ja ihailimme paikallisten asukkaiden upeita kansallispukuja. Naisille kuuluvat erikoiset koristeelliset päähineet. Nuoret kantoivat jyrkähköä polkua Saas–Feestä kappeliin Marian ja Jeesus-lapsen pienoispatsaan.

Olimme Saas–Feessä klo 09.50. Kävelimme kylän halki ja lähdimme kohti Hannigia klo 10.30. Aluksi kävelimme Carl-Zuckmayer-Weg nimistä polkua pitkin. Bärefällessä näimme muutamia lehmiä laitumella.

Jatkoimme matkaa Hannigiin tasaisesti nousevaa pyörätietä pitkin. Pidimme matkan aikana pari pientä taukoa ja lounastauon klo 13.00 rinteessä juuri ennen ravintola Hannigia (2 350 m). Kunto kesti kaikilla hyvin. Olimme nousseet sentään noin 800 metriä! Sää oli edelleen aurinkoinen ja lounastauon maisemat erinomaiset.

Lounaan jälkeen tapasimme ravintola Hannigin terassilla sinne hissillä tulleet neljä ryhmämme jäsentä. Nautimme kahvia, lei-

voksia ja virvokkeita terassilla, kuvasimme murmeleita ja ihailimme auringon paisteessa kimaltelevia vuorten huippuja.

Juustola

Lähdimme klo 14.30 patikoimaan Hannigin eteläpuolelta aurin-
gonpaisteessa polkua pitkin alaspäin kohti Hannigalp-juustolaa
(2 151 m). Olimme siellä klo 14.50. Juustolaa hoitivat tänä ke-
sänä saksalainen tyttö ja itävaltalainen poika. Reipas tyttö sel-
vitti juustolan toimintaa. Juustola työllistää heitä koko päivän.
Suuri urakka on vuohien kerääminen rinteiltä navettaan yöksi,
koska vuohet voivat olla kaukana rinteillä.

Alas laaksoon

Jatkoimme matkaa alas aurinkoisessa säässä, kävelimme met-
sässä jyrkähköä polkua ja olimme Saas–Feen hautausmaalla
klo 16.00. Hautausmaalla oli monen vuoristo-oppaan hauta.
Samoin sinne on haudattu kirjailija Carl Zuckmayer. Tutustuim-
me myös kirkkoon.

Osa lähti alas hotelliin kappelitietä pitkin ja osa postiautolla. Ho-
telliin tullessamme oli lämpötila klo 17.00 vielä 19° C.

Illalla osallistuimme klo 20.30 alkaneeseen Saas–Grundin kylä-
juhlaan (Dorfplausch). Tämä on kesäaikana viikoittainen Saas–
Grundin matkailutoimiston järjestämä tapahtuma. Alueen asuk-
kaat esittävät ohjelmaa, mm. musiikkia. Nyt paikalla oli kaksi
soittokuntaa.

Juhlapaikka oli hautausmaan vieressä, mutta se ei haitannut
tahtia eikä Racletten tai viinin tarjoilua. Tilaisuuden juontaja
mainitsi muutamaan kertaan myös suomalaiset vaeltajat. Ilta
päättyi tansseihin. Moni meistä ei ollut tanssinut aikaisemmin
aivan hautausmaan aidan vieressä.

Keskiviikko 9.9.2009, lehmien tulo kesälaitumilta, Alpabzug

1. Saas–Grund (1 559 m) - Tamatten - St Antoni - Saas–Balen (1 500 m) - Fell-
bach Wasserfall - Heimischgartu (2 121 m) - Saas–Grund (1 559 m)

Aamu valkeni kirkkaana, pilvettömänä ja aurinkoisena. Aamu-
lämpötila oli +6° C. Lähdimme klo 08.40 patikoimaan Saaser
Vispa joen länsipuolella alas pohjoiseen kohti Saas–Balenia.
Kävelimme Tamatten ja Bidermatten kylien läpi ja otimme siellä
kuvia. Jatkoimme joen itäpuolelle ja tutustuimme vuonna 1692
rakennettuun St. Antonin kappeliin klo 09.25. Olimme Saas–
Balenissa (1 500 m) klo 10.00. Olimme tulleet alaspäin noin 60
metriä.

Ihailimme Fellbachin vesiputousta. Vesi on ylhäältä tulevaa sulanutta lunta ja jäätä. Lähdimme nousemaan klo 10.10 kapeaa autotietä ylöspäin Heimischgartun suuntaan. Sää oli mahtava, mutta nousu pääosin asfalttietä pitkin uuvuttavaa. Pidimme muutamia taukoja.

Matkaamme piristi täysin yllättäen mahtava elämys: lehmien tulo alas kesän alppilaitumilta. Monikymmenpäinen lehmälauma ja paimenet yllättivät ensin valtavista lehmänkelloista tulevalla äänellä ja pian sen jälkeen he tulivat vastaan kapealla tiellä. Lehmät oli koristeltu kukilla ja paimenet olivat pukeutuneet juh-lavaatteisiin.

Olimme perillä Heimischgartun alueella (2 121 m) klo 13.30. Olimme nousseet noin 600 metriä. Nautimme lounaan rinteessä jälleen kauniita maisemia ihailien. Saastal-laakso näkyi kauniina edessämme. Lumiset huiput loistivat auringonpaisteessa.

Menimme klo 14.00 jälkiruoalle Heimischgartun ravintolan terrassille. Lähdimme klo 14.40 kävelemään takaisin Saas-Grundiin. Aluksi patikoimme kapeahkoa polkua ja jyrkähköä rinnettä pitkin. Ohitimme uudelleen Fellbachin vesiputouksen.

Olimme St. Josephin kappelilla (1 791 m) klo 16.00. Kuvasimme ja ihailimme edessä alapuolellamme avautuvaa Saas-Grundia. Lähdimme klo 16.10 kävelemään alas kylään. Olimme hotellissa klo 17.00. Matkaa oli kertynyt päivän aikana noin 12 kilometriä.

Sauna, poreallas, kylmävesiallas ja uiminen tekivät taas hyvää jaloillemme ja rentoutuivat muutenkin.

Fondue Chinoise

Illallinen oli Fondue Chinoise (kiinalainen fondue). Kypsensimme itse lihaliemessä naudat, strutsin ja broilerin lihaa ja nautimme niiden kanssa erilaisia kastikkeita.

Päivän vaelluksen ja illallisen jälkeen olimme melko kypsiä siirtymään hotellihuoneisiimme.

Torstai 10.9.2009

1. Korkeusvaellus: Kreuzboden (2 397 - 2 510 m) - Almagellalp (2 194 m) - Saas- Almagell (1 673 m) - Saas-Grund (1 559 m)

Aamu oli kirkas ja aurinkoinen, aamulämpötila +6⁰ C. Lähdimme klo 08.35 kävelemään kohti Saas-Grundin hissi-asemaa. Aloitimme klo 08.50 nousun hisseillä Kreuzbodenin hissi-asemalle (2 397 m).

Ihailimme edessä avautuvaa Alppimaisemaa panoraamaravintola Kreuzbodenin vieressä olevan pienen kirkasvetisen lammen lähetyviltä. Tämä lampi esiintyy usein mainoskuvissa. Lammessa ui lohisukuisia kaloja. Ravintolan vieressä on lasten leikkipaikka, Kinderspielplatz Hohsi-Land.

Lähdimme klo 09.45 patikoimaan kohti Almagellertal-laaksoa kapeahkoa polkua pitkin. Reitti on myös "Alpenblumenpromenade". Polun varrella on selvityksiä Alppien eri kasveista. Alun jälkeen polku kulkee laajahkon kivikkoalueen yli. Vuoristopolun puna-valkoiset merkit auttavat pysymään oikealla reitillä.

Polku nousee hieman paikkaan (Triftgrätji 2 510 m), mistä on hyvä näköala Saas–Feen suuntaan. Olimme siellä klo 10.45 ja pidimme tauon. Sää oli eriomainen, näkyvyys hyvä. Paikka on suoraan Saas–Grundin yläpuolella ja sieltä näkyy hyvin myös hotellimme.

Tauon jälkeen ei ollut enää kivikkoa. Jatkoimme matkaa melko jyrkässä rinteessä, missä oli paljon lumiesteitä. Välillä polku on aika kapea. Pidimme toisen tauon klo 11.20 Hehbordin alueella suljetun pienen vajan vieressä (2 487 m). Maisemat olivat edelleen mahtavat.

Lähdimme jatkamaan matkaa. Polku on jyrkässä rinteessä ja se on melko kapea. Näimme Mattmarkin tekojärven suoraan edessämme etelässä. Laskeuduimme kapeahkoa polkua noin 300 metriä alas Almagellertal laaksoon. Aloitimme lounastauon klo 12.45 ennen ravintolaa olevan ison puun läheisyydessä.

Jatkoimme matkaa hotelli-ravintola Almagelleralpiin (2 194 m) ja olimme siellä klo 13.40. Täällä ihailimme alppimaisemia ja nautimme jälkiruoan sekä virvokkeita. Lähdimme vaeltamaan klo 14.25 alas kohti Saastal-laaksoa. Patikoimme aluksi Almagellertbach puron vieressä tasaisesti viettävää polkua alaspäin.

Lopussa oli hyvin jyrkkä yli 300 metrin laskeutuminen alas Saas–Almagelliin (1 673 m), missä olimme klo 15.40. Reisilihakset ja polvet olivat kovalla koetuksella. Jyrkkää laskua helpotti henkisesti se, että kävelimme nyt metsässä. Aivan alhaalla ohitimme kohisevan vesiputouksen, minkä vesi tulee Almagellertbach purosta.

Kävelimme Saas–Almagellista Saas Grundiin ja olimme hotellissa klo 17.00. Joukko pysyi koko vaativan vaelluksen erittäin hyvin koossa.

Päivän vaellusten ja illallisen jälkeen olimme taas melko kypsiä siirtymään huoneisiimme.

Perjantai 11.9.2007

Saas-Grund (1 559 m) - Saas-Almagell (1 673 m) - Saas-Fee (1 803 m) - Saas-Grund (1 559 m)

Perjantainaamu oli aurinkoinen ja aamulämpötila + 8° C. Aamupäivä oli "vapaata". Pääosa ryhmästämme tutustui Saas-Grundin kylään.

Lähdimme patikoimaan klo 11.05 joen varressa Saas-Almagelliin. Olimme siellä matkamuistokioskissa klo 12.10, mutta se oli kiinni siestan takia. Olimme nousseet tasaisesti yli 100 metriä. Pidimme tauon ja jatkoimme matkaa klo 12.35. Olimme ravintola Waldhus Bodmenissa klo 13.05. Tasaista nousua tuli taas yli 100 metriä.

Ravintola on korkeatasoinen ja tyylikäs. Sen terassilta avautuu kaunis maisema Saastal-laaksoon pohjoiseen. Terassin ja ravintolan ruokasalin välissä on suuri lasiseinäinen kanihäkki. Kanneja voi seurata hajuttomasti sekä ulkoa että sisältä. Ravintolan pihalla oli kameli, alpakoita, hanhia, sorsia, sikoja ja vuohia. Maisemat olivat kauniit ja aurinko paistoi.

Saas-Feessä on lounasaika yleensä klo 12.00 - 14.00 ja silloin liikkeet ovat kiinni. Lähdimme klo 14.00 kävelemään Saas-Feehen. Katselimme kylän keskustaa, teimme ostoksia ja kävimme museossa.

Raclette

Illalla ruokalistalla oli raclette, sulatettua juustoa perunoiden ja pikkulisukkeiden kanssa. Pääsimme tutustumaan myös ravintolan keittiössä olevaan raclette-laitteeseen.

Palautekeskustelu

Illallisen yhteydessä pidettiin palautekeskustelu, missä jokainen kertoi mielipiteensä viikon vaelluksista. Kaikki tuntuivat olevan tyytyväisiä vietettyyn viikkoon.

Lauantai 12.9.2009

Paluumatka: Geneve järvi - Mannerheimin muistomerkki - Gruyère - Bern - Zürich

Aamu oli pilvinen, yöllä oli satanut. Aamulämpötila oli + 10° C. Aloitimme aamiaisen jo klo 07.00. Lähdimme klo 07.55 kahdella Stucker Reisenin pienoislinja-autolla kohti Rhone-laaksoa. Sää alkoi seljetä.

Ajoimme ensin serpentiinitietä alas Rhone-laaksoon. Täältä käännyimme laakson pohjaa pitkin länteen ohi Sionin kaupungin Geneve-järven suuntaan.

Pidimme tauon Geneve-järven rannalla Mannerheimin puistossa Territet'ssä lähellä Montreux'tä klo 09.55 - 10.15. Laskimme Tarjan edellisenä päivänä Saas Feessä hankkiman sinivalkoisen kukkalaitteen Mannerheimin muistomerkillä. Sää oli aurinkoinen ja kirkas.

Lähdimme ajamaan moottoritietä pitkin pohjoiseen Gruyèren suuntaan. Olimme moottorien varrella olevassa hotelli - ravintola La Gruyèressä klo 11.00. Ravintolassa oli pitkät jonot. Nautimme kahvit ja jatkoimme matkaa klo 11.45.

Olimme Sveitsin pääkaupungissa Bernissä karhukuopan vieressä klo 12.45. Kävelimme Aare-joen sillan yli ja pääkatua kellotornin (Zeitklockenturm) viereen ja seurasimme klo 13.00 kellonlyönnit. Nautimme Bernin keskustassa Bärenplatzilla ravintola Ch Gfellerissä ennalta tilatun lounaan klo 13.20–14.25.

Kävelimme pääkatua takaisin Aare-joen yli Bärengabeniin, mutta totesimme suruksemme, että karhukuoppa on kiinni ja siellä ei siis ollut yhtään karhua.

Lähdimme klo 15.00 ajamaan kohti Zürichin lentokenttää. Sää oli lämmin ja pilvinen. Olimme klo 16.50 Zürichin lentoaseman vieressä Rümlangissa sijaitsevassa uudenaikaisessa hotelissa Park Inn Zurich Airport. Hyvästelimme Jyrkiset sekä autonkuljettajamme.

Osa ryhmästä lähti klo 17.45 paikallisjunalla katsastamaan Sveitsin suurinta kaupunkia Zürichä. Tutustuimme Bahnhofstrasse-katuun ja vanhaan kaupunkiin. Viimeiset olivat takaisin hotelissa noin klo 22.00.

Sunnuntai 13.9.2009

Olimme modernin hotellin aamiaisella klo 07.00 lähtien. Klo 08.00 lähti ensimmäinen ryhmä hotellin bussilla lentokentälle ja toinen seurasi pian perässä.

Finnairin kone lähti aikataulun mukaan klo 10.55 ja olimme Helsingissä klo 14.40.

Lopuksi

Pääosa ryhmästä harrasti alppivaellusta ensimmäisen kerran ja totesi sen olleen miellyttävän kokemuksen. Saimme varmasti uusia Sveitsin ystäviä.

Vaelluksen aikana on tärkeintä muistaa kävellä ylämäkeen hitaasti ja samalla tempolla koko ajan puhumista välttämällä. Matkan

pituus ei tapa vaan vauhti. Vaelluksessa tarvitaan kestävyyttä, mitä saa esimerkiksi juoksusta, hiihdosta, uinnista, pyöräilystä ja pitkistä kävelylenkeistä. Pelkkä salikunto ei riitä.

Jalkineet tulee valita huolella. Pohjan pitää olla riittävän jäykkä. Edessä on oltava riittävästi tilaa varpaille. Varpaiden kärjet eivät saa hangata alamäessä kenkää vasten.

Sää oli poikkeuksellisen hyvä koko matkan ajan. Tilastojen mukaan Wallisin kantonissa on elo- syyskuussa 27 - 28 aurinkopäivää kuukaudessa. Koskaan aikaisemmin ei kuitenkaan vaelluksillamme ole ollut näin hyvää säätä, vaikka sää oli melko hyvä myös vuosina 2005 ja 2007. Ei sateita, ei sumua, kirkas näkyvyys, aurinko paistoi eikä ollut liian kuuma.